

Eläinlääkäripäivät 2007: Kansanterveys ja eläinlääkintä vuosikymmenen päästä

Eläinlääkäripäivien avajaisissa puhunut **Kansanterveyslaitoksen pääjohtaja Pekka Puska** totesi puheessaan Kansanterveys ja eläinlääkintä vuosikymmenen päästä: ”Puhuttaessa eläinlääkinnän haasteista kymmenen vuoden kuluttua kansanterveyden kannalta on siis varsin todennäköistä, että zoonoosien (eli eläimistä ihmisiin ja päinvastoin tarttuvat taudit) torjunta tulee saamaan yhä suuremman huomion. Tällä on merkitystä niin yleisen eläinten hoidon kuin eläinlääkinnän kannalta.”

Hän jatkoi: ”Eläinlääkinnän kannalta on hyvä havaita, kuinka uudet ja uudelleen ilmaantuvat taudit ovat viime vuosina olleet valtaosin zoonooseja. Näistä hyvinä esimerkkeinä ovat lintuinfluenssa, SARS ja West Nile -viruksen leviäminen Pohjois-Amerikkaan. Seuraavien kymmenen vuoden aikana tulee varmasti esiin uusia zoonooseja, joista osa voi olla merkittäviä, kuten viimeisen kymmenen vuosikymmenen aikana havaitut Nipah-virus Malesiassa ja SARS. Suomen osalta on muistettava myös villieläinten välityksellä tarttuvat taudit. Suomessahan esimerkiksi puumalavirus ja jänisrutto ovat yleisiä eivätkä aina lieväoireisia tauteja; maailmanlaajuisesti taas esimerkiksi rabies on merkittävä.”

”Toinen kansanterveyden kannalta ilmeinen ja merkittävä asia on eläimistä eristettyjen bakteerien lääkeresistenssi. Eläinlääkintäpuolella käytettävillä mikrobilääkkeillä voi olla merkitystä myös ihmisillä tauteja aiheuttavien mikrobien resistenssitilanteeseen. Laajamittainen antibioottien käyttö niin ihmisillä kuin eläimillä johtaa ilmeisten hyötyjen lisäksi myös bakteerien antibioottiresistenssin lisääntymiseen. Suomen tilanne näyttää tässä suhteessa tosin ainakin vielä varsin hyvältä. Ihmisistä eristetyt kotimaiset kannat ovat yleensä herkkiä hoidossa käytettäville lääkkeille.”

”Tulevaisuuden ennakoiminen on tunnetusti vaikeaa. On kuitenkin ilmeistä, että eläimistä saatavan ruuan turvallisuus ja terveellisyys ovat yhä suuremman julkisen mielenkiinnon kohteena. Tämä johtaa toivottavasti zoonoosien torjunnan vahvistumiseen olemassa olevien suunnitelmien mukaisesti; mutta myös muissa suhteissa kansalaisten kiinnostus ja siitä seuraavat viranomaistoimenpiteet heijastuvat varmasti eläinlääkäreiden työhön.”

Eläinlääkintä ja kansanterveys vuosikymmenen päästä

Avajaisissa kuultiin myös puheenvuoro toisinpäin: eläinlääkintä ja kansanterveys vuosikymmenen päästä. Puheen pitäjä **maa- ja metsätalousministeriön osastopäällikkö, eläinlääketieteen lisensiaatti Matti Aho** sanoi: ”Me suomalaiset pidämme itsestään selvänä, että meille myytävät ja tarjoiltavat elintarvikkeet ovat turvallisia. Emme pidä velvollisuutenamme valita ruokaamme sen perusteella, mitä riskejä tuottamiseen, valmistamiseen tai kaupanpitoon on mahdollisesti liittynyt. Myös hintaporrastus turvallisuusriskien perusteella tuntuu perin epäeettiseltä. E erityisen omituiselta tuntuisi tehdä valintoja väärennetyjen ja aitojen tuotteiden välillä.”

”Elintarvikkeiden turvallisuuteen tai tuotteesta annettujen tietojen paikkansapitävyyteen ei suhtauduta aivan kaikkialla samalla tavalla kuin meillä Euroopassa. Ruokamyrkytykset ja huijatuksi tuleminen ovat tulleet tutuiksi myös suomalaisille viimeistään kaukomatkailun myötä. Tuotemerkkien kopiointi, perättömien tietojen antaminen raaka-aineiden alkuperästä, tuotteen luomuinaisuuksista tai muuntogeenisen aineksen käytöstä valmistuksessa houkuttelee helpon taloudellisen hyödyn tavoittelijoita.”

Pohdittaessa laajasti tulevaisuutta vuosikymmenen päästä, voi havaittavista muutosilmiöistä mielestäni vetää ainakin muutamia johtopäätöksiä eläinlääkinnän ja kansanterveyden alueilla: "Elintarvikeketjun toimijoiden oma, elintarviketurvallisuuteen ja laatuun ja myös eettiseen laatuun liittyvä vastuu kasvaa. Elintarviketurvallisuusriskejä on tarpeen tarkastella koko tuotantoketjun muodostamassa kokonaisuudessa. Riskien hallinta on tarkoituksenmukaista ulottaa erityisesti ketjun alkupäähän ja myös luontoon. Parhaat tulokset saavutetaan elinkeinon ja viranomaisten yhteistyöllä. Riskien hallinnan menetelmien täytyy perustua luotettavaan, tieteelliseen riskinarviointiin. Riskinarviointityö, erityisesti Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) ja Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran aktiivisuus alueella on erittäin tärkeää."

"Asiakas- ja kuluttajaohjausta elintarvikeketjussa on tarpeen helpottaa ja lisätä. Menestyvät yritykset eivät tyydy tuottamaan markkinoille raaka-aineita tai tuotteita, vaan ne tuottavat palveluita, joita asiakkaat tarvitsevat. Yhteiskunnan toimet liittyvät erityisesti jäljitettävyyden varmistamiseen."

"Eläinlääkinnän laatu- ja tavoitettavuusvaatimukset kasvavat. Tämä edellyttää palvelun tarjoajilta erikoistumista ja korkeaa ammattitaitoa, myös moniammatillista osaamista. Tuottavuuden parantamiseksi yhteiskunnan vastuulla olevaa eläinlääkintähuoltoa on tarpeen täydentää ja sovittavin osin korvata yksityisellä eläinlääkintäpalvelulla."

"Suomen on tarkoituksenmukaista olla aktiivinen EU:n politiikan muovaamisessa, vaikka painopiste on siirtymässä pois "pohjoisista teemoista" (ympäristö, kansanterveys, eläinten hyvinvointi) globaaleihin turvallisuus- ja kilpailukykyteemoihin. Kannaltamme on tärkeää, että ainakin eläinlääkinnän ja kansanterveyden alueilla riskien ennaltaehkäisyyn panostetaan aina välttämättömän kriisinhallinnan rinnalla. Edelleen on tarpeen, että yhteisöäädökset yritetään pitää riittävän joustavina, jotta erilaiset tilanteet ja olosuhteet voidaan ottaa huomioon. Samoin suoran viranomaisvalvonnan tarvetta voidaan vähentää laajentamalla toimijoiden, myös tuottajien omavalvontaa."

"Onnistuminen elintarvikkeiden ja maatalouden tuotantopanosten turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvien terveyden vaalimisessa ja parantamisessa ovat elinehtoja Suomen elintarvike- ja maatalouden menestymiselle kilpailussa. Kilpailu kansallisilla markkinoilla on kovaa, mutta erityisen kovaa kilpailu on vientimarkkinoilla, joissa suomalaisuudella ei ole enää suosituimmuusasemaa. Korkean tuotantokustannusten Suomessa elintarvikeketjun toimijoiden ei ole kovin viisasta ryhtyä hintakilpaan halpasarjassa. Suomalaisten tuotteiden tie kuluttajien ruokapöytiin löytyy varmemmin erikoistumisesta, puhtaudesta, korkeasta laadusta ja kiistämättömästä turvallisuudesta."

Pekka Puskan ja Matti Ahon puheenvuorot ovat luettavissa kokonaisuudessaan Eläinlääkäriliiton kotisivujen ajankohtaisissa, www.sell.fi.

Lisätietoja

tiedottaja Anna Parkkari, puh. 040 5228 217

puheenjohtaja Antti Nurminen puh. 0400 888 612

*Suomen Eläinlääkäriliitto
Finlands Veterinärförbund*